

SENDİKA-İÇİ DEMOKRASİ TEHLİKEDE

Aydınlık Gazetesi, 20 Ocak 2015

Yıldırım Koç

İşçi sendikalarının bazılarının genel kurulları yapıldı; bazılarınıniki önümüzdeki aylarda yapılacak.

Türkiye’de sendika-içi demokrasi açısından önemli sorunlar vardır. 7 Kasım 2012 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu sendika-içi demokrasiyi geliştiren bazı düzenlemeler getirdi.

Bu olumlu düzenlemelerden biri, sendika şubesi için yapılan delege seçimlerine itirazda izlenecek yoldur. Eskiden bu tür itirazlar sendika genel merkezine yapılırdı ve sendika genel merkezi de genellikle kendi yandaşı şube yönetiminin çıkarlarını savunurdu.

İTİRAZ MAHKEMEYE

6356 sayılı Kanununun 16/2 maddesine göre, bu itirazlar artık genel merkeze değil, mahkemeye yapılmaktadır: “Genel kurul dışında yapılan delege seçimlerine seçim sonuçlarının ilanından sonra iki gün içinde yapılacak itirazlar, mahkeme tarafından kesin olarak karara bağlanır. Delege seçiminin mahkeme tarafından iptal edilmesi halinde, seçimler on beş gün içinde yenilenir.”

Bu düzenleme sendika-içi demokrasinin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Ancak 6356 sayılı Kanunla öyle olumsuz bir düzenleme geldi ki, sendikaların merkez genel kurul delegeleri bunun farkında olmazlarsa, ayaklarına kurşun sıkılmış olurlar.

1983 yılından 2012 yılı sonlarına kadar yürürlükte bulunan 2821 sayılı Sendikalar Kanununa göre (M.11/8) sendika merkez genel kurulunun görevleri arasında “şube açma veya bu konuda yönetim kuruluna yetki verme, şubeleri birleştirme veya kapatma” vardı.

Bu düzenlemeye göre, merkez genel kurulu, sendika yönetim kuruluna şube açma yetkisini tam veya kısıtlı olarak devredebiliyordu. Örneğin, “sendika yönetim kurulu gerekli gördüğü yerlerde şube açabilir” veya “sendika yönetim kurulu yeni örgütlenen işyerlerindeki işçiler için bir şube açabilir” gibi düzenlemeler olanaklıydı. Ancak 7 Kasım 2012 tarihine kadarki dönemde, sendika yönetim kurulunun şubeleri birleştirmesi veya şubeleri kapatması olanaklı değildir. Şubelerin birleştirilmesi veya kapatılması, genel kurulun devredilemez yetkileri arasındaydı.

7 Kasım 2012 tarihinde yürürlüğe giren ve halen yürürlükte bulunan 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre (M.11/1/h), genel kurulun görev ve yetkileri arasında “şube açma, birleştirme veya kapatma, bu konuda tüzükte belirlenen esaslar doğrultusunda yönetim kuruluna yetki verilmesi” bulunmaktadır.

ŞUBE KAPATMA YETKİSİ

Bu düzenlemeye göre, sendika genel kurulunun tüzükte belirlenen esaslar doğrultusunda yönetim kuruluna yetki vermesi halinde, sendika yönetim kurulu istediği şubeleri kapatabilecek, istediği şubeleri birleştirebilecektir. Genel kurulun geçmişte devredilemeyen yetkilerinden olan bu önemli yetki yönetim kuruluna devredilebilecektir.

Sendikaların genel kurullarında tüzük değişiklikleri gündemdedir. Birçok sendikanın genel kurul tutanaklarına ve kararlarına ulaşmak olanaklı değildir. Tüzük değişiklikleri, genel kurul delegelerinin en az ilgilendikleri konulardandır. Herkesin seçimlere odaklandığı bir anda, “6356 sayılı Kanunun verdiği yetkiler kullanılıyor” gibi bir gerekçeyle sendika tüzüğü değiştirilir ve genel kurulun şube kapatma ve birleştirme yetkisi de yönetim kuruluna verilirse, sendika-içi demokrasi büyük darbe yiyecektir. Sertleşen mücadele koşullarında sendika-içi demokrasiye vurulacak her darbe, sendikanın gücünü zayıflatacak ve yenilgi ve teslimiyeti gündeme getirecektir.

Şube kapatma ve birleştirme yetkisi yönetim kurullarına devredilmemelidir.